



**T.C.  
ANAYASA MAHKEMESİ**

**BİREYSEL BAŞVURU FORMU**

**Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddeleri hükümlerine göre  
hazırlanmıştır**

## I- KİŞİSEL BİLGİLER :

### BAŞVURUCUNUN

- 1- TC KİMLİK NUMARASI .....: 10261415178
- 2- ADI .....: TEZCAN
- 3- SOYADI .....:KARAKUŞ CANDAN
- 4- CİNSİYETİ.....: KADIN
- 5- UYRUĞU .....: TC
- 6- MESLEĞİ.....: MİMAR
- 7- DOĞUM YERİ VE TARİHİ..... ANKARA 22.03.1967
- 8- YAZIŞMA ADRESİ.....:Konur sok. 4/3 Kızılay Ankara
- 9- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ
  - a- EV .....:0
  - b- İŞ ..... :0 312 4178665
  - c- CEP ..... :0 5335146416
- ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ : tezcan70 @gmail.com

## II-ACIKLAMALAR :

### A-Kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların tarih sırasına göre özeti:

Türkiye Cumhuriyetinin kuran kadrolar, siyasal alanda kazandıkları başarıları sürekli hale getirecek ekonomik modelin gerekliliğini her defasında dillendirmişlerdir. Bir yandan modern siyasal kurumlar hayata geçirilirken diğer yandan bu siyasal kurumları besleyecek ekonomik model olarak kırsal ve kentsel alanda sanayileşme ön plana çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hem kent hem kır yaşamında sanayileşmeye dayalı bir kalkınma modelini ön plana çıkartır. Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ) projesi de Türkiye Cumhuriyeti'nin kalkınma politikasının hem mekânsal hem de hukuki bir görünümüdür. AOÇ, Kır ve Kent yaşamının bir biri içine girişine ve harmanlanışına bir örnek olması açısından tasarlandığı Atatürk'ün vasiyetinde açıkça görülür.

Mustafa Kemal Atatürk, 11.6.1937 tarihinde tasarrufu altında bulunan ve şahsi malvarlığı olan AOÇ arazisini şartlı olarak hazineye bağışlamıştır. Mustafa Kemal, 13.06.1937 tarihli yazısında da, Çiftliklerin Türk Köylüsüne ve Ulusuna naçizane bir vazifesi olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla, savaş koşullarından çıkmış bir ülkenin kendi kendini besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşmesinin bir modeli olarak AOÇ ortaya çıkmıştır.

AOÇ, kooperatifler yoluyla örgütlenmiş üreticiler, üreticilerin ürünlerini tüketen kentliler ile birlikte, kentin sosyal dokusuna ve ekonomik gelişimine, siyasal hayatına, kentsel çevrenin yapılandırılmasına dair de bir ufuk çizgisidir. AOÇ kuruluş amacı açısından bugün dünyanın pek çok ülkesinde hayat bulan “kentsel tarım” modelinin ilk örneği olarak değerlendirilmelidir. Bunun yanısıra, bu işlevleri nedeniyle halk için rekratif olanaklar da sunar. **Kısacası AOÇ, kent açısından kısır, dar kapsamlı değerlendirilecek kentsel yeşil alan- rekreasyon alanı olarak tasarlanmamış ve işlevlendirilmemiştir.** AOÇ'ye Cumhuriyetin kuruluş yıllarında belirlenen bu misyonu, bu mekânın geleceğine ilişkin vizyonumuzu da belirlemektedir.

Bu vizyona ve amaca aykırı bir biçimde hazırlanan 2007 yılı onaylı planların Ankara 13. İdare Mahkemesi kararıyla iptal edilmesi ve Danıştay'ca bu kararların onanması nedeniyle, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yeniden hazırlanan ve “**1/10.000 ölçekli Atatürk Orman**

**Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve 1.Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı**” olarak isimlendirilen **1/10.000 ölçekli Nazım Plan**, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın 21.05.2010 gün ve 4035 sayılı yazısı ile “uygun görülmüştür, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 02.07.2010 günlü toplantısında görüşülen planlar, 5213 sayılı kararla uygun bulunarak onaylanmak üzere Ankara Büyükşehir Belediyesine gönderilmiştir.Planlar Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla onaylamış ve 31.08.2010 tarihinde askıya çıkarılarak ilan edilmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla onaylanan **“1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve I. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı”**nın ve eki olarak onaylanan **“1/10.000 ölçekli Ulaşım Şeması”** ile **“1/1000 ölçekli Ulaşım (Yol-Kavşak vb.) Uygulama Projesi”**nin iptali talebiyle Ankara 5. İdare Mahkemesi'nin 2011/879 E. sayılı dosyası üzerinden iptal davası açılmıştır.

Mahkemece 10.02.2014 tarihinde dava konusu idari işlemlerin tamamına ilişkin olarak yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir. Yürütmenin durdurulması kararı Başbakanlığın da aralarında bulunduğu davalı idarelere 25.03.2014 tarihinde tebliğ edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı Hukuk Müşavirliği de 31.03.2014 tarih 63359 nolu yazısı ile kararın gereği iş ve işlemlerin yapılacağı bildirilmiş, Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara I nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 03.04.2014 tarih ve 1409 karar nolu kararı ile yürütmenin durdurulması kararına uyulmasına karar vermiştir. Karar davacılar 07.04.2014 tarih, 704 nolu yazı ile bildirilmiştir. Ankara Büyükşehir Belediyesi de 07.04.2014 tarih, 12229 sayılı yazısı ile de kararın idarece incelendiği ve gereğinin yapıldığını belirtmektedir.

Ancak hali hazırda söz konusu kararın gereği hiçbir şekilde yerine getirilmemiş olup, **Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde inşa edilmekte olan bina ve eklentilerine ilişkin inşaat faaliyeti tüm hızıyla devam etmektedir.**

Dava konusu nazım imar planında Başbakanlık Hizmet Binasının bulunduğu alan kamu kurumu alanı olarak gösterilmişse de söz konusu imar planının yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiş olması nedeniyle hali hazırda planlama alanının tamamı hukuken “plansız alan” vasfındadır. Uygulanmayan bu karar uyarınca alanda tüm inşai faaliyetlerin durması zorunludur.

**B- Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar:**

Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında yer alan *“Yasama ve yürütme organlarıyla idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez”* hükmüyle beraber 2577 sayılı İYUK'un 28/1. maddesindeki *“Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare **gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur.**Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz (30) günü geçemez”* hükmü idareye; “derhal” ve “aynen” uygulama yükümlülüğü getirmiştir. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

Gerek Ankara Büyükşehir Belediyesi, gerek Kültür ve Turizm Bakanlığı, gerekse de Başbakanlık yargı kararını uygulamamakla adil yargılanma hakkını ihlal etmekte, hukuk devleti ilkesini zedelemiştir.

Avrupa Konseyi Parlamentosu 27 Haziran 2003 tarihinde, çevre ve insan hakları konusundaki 1614 (2003) sayılı Tavsiyeyi kabul etmiştir. Bu tavsiyenin ilgili kısmı aşağıda kaleme alınmıştır :  
“ 9. Meclis, üye ülkeler hükümetlerine şunları tavsiye etmektedir:

İnsan Hakları Avrupa Anlaşmasının 2,3 ve 8. maddeleri ile anlaşmayı Kabul Protokolünün 1. maddesi ile garanti edildiği şekli ile aile ve özel hayata, sağlığa, hayata, şahsın fiziksel bütünlüğüne ve iyiliğine uygun bir korumayı sağlamak, aynı zamanda çevreyi koruma gereksinimi de özellikle hesaba katmak gerekmektedir.

İnsanlara, sağlıklı, yaşanabilir ve haklara sahip bir çevrede yaşama hakkının tanınması, Devletlerin çevreyi milli yasalar ile, tercihen Anayasa düzeyinde koruma zorunluluğunu da kapsar.

**Başvuruya konu Mahkeme kararının uygulanmamasına konusu işlemlerde halkın katılımı ve Ankara'lıların sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı ihlal edilmiştir.**

Bilindiği üzere 7/5/2004 tarihli değişiklikle Anayasa'nın 90. maddesine 5170/7 sayılı kanunla eklenen maddeye göre; *"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla, kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümleri dikkate alınır"*. Bilindiği gibi, Anayasanın 56. maddesi Temel Haklar ve Ödevler bölümünde yer almakta ve *"çevre hakkı"* üçüncü kuşak insan hakları arasında sayılmaktadır. Bu doğrultuda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi doğrultusunda AIHM içtihatlarınca da güvence kapsamında değerlendirilmektedir. **Çevre hakkının insan hakkı niteliği, bu sebeple temel hak ve özgürlüklere ilişkin sözleşmeler kapsamında olduğu tartışmasızdır.**

"Çevre hakkı" ilk kez 1972'de Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı sonucunda yayımlanan Stockholm Deklarasyonunda yer almıştır.

Stockholm Deklarasyonu, çevre ile ilgili ilk önemli belge olarak kabul edilmektedir. *"İnsanın; hürriyet, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamak temel hakkıdır"* sözleriyle başlayan deklarasyon, doğal hayatın ve yenilenebilen kaynakların korunması, yenilenemeyen kaynakların tükenme tehlikesine karşı önlemler alma, toksit ve diğer maddelerin deşarjı, ısının doğaya onu zararsız kılabilen kapasiteyi aşacak şekilde bırakılmasının engellenmesi, kalkınmanın gerekleri ile çevrenin korunması arasındaki çelişkilerin giderilmesi, nükleer silahlara karşı çevrenin korunması gibi konuları ele almaktadır.

28 Ekim 1982 Dünya Doğa Şartı ve 1990 Paris Sözleşmesinde çevre hakkı ile ilgili somut maddeler yer almıştır.

Daha sonra 1984 yılında Tokyo Konferansı tertip edilmiş ve bu konferansın sonucunda yayınlanan bildiriye ise *"Gelişme kavramı yeniden gözden geçirilmeli ve her ülkenin ekonomik gelişmesi, kaynakların korunması ve artırılması dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. İktisadi büyümede, sadece iktisadi geliştirme göstergeleri değil, aynı zamanda tabii kaynakların korunması, hastalıklarla mücadele edilmesi, kültür miraslarının korunması gibi konularla da ilgilenilmelidir. Temiz hava, su, orman, toprak gibi çevre kaynakları korunmalı, dengeli bir nüfus artışı sağlanmalıdır. Bütün ülkelerde teknolojik gelişmeler, çevre faktörlerine önem verecek şekilde yönlendirilmelidir."* denilmiştir.

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının insanlığın ortak sorunu olduğunu vurgulayan BM üyesi akit taraflar 1992'de Rio'da Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ni kabul etmişlerdir. Türkiye, 29.08.1996 tarihli, 177 sayılı Kanunla sözleşmeyi onaylamıştır. Sözleşme ile "biyolojik çeşitliliğin

korunması", "biyolojik kaynakların muhafazası", "biyoteknolojinin özgün, verimli ve çevreye uygun kullanımı", "ekosistemin korunması", "biyolojik çeşitlilik oluşturan canlıların ex- situ korunması", "canlıların yaşam ortamlarının korunması", "canlıların in-situ koşullarının korunması" ve "biyolojik çeşitlilik oluşturan canlıların sürdürülebilir kullanımı" konuları ele alınmıştır.

Bu sözleşmede, insanların sürekli ve dengeli kalkınmanın merkezinde olduğu, doğa ile uyum içinde sağlıklı ve verimli bir yaşama hakkı olduğu belirtilmiştir.

Anayasası'nın 17.maddesine göre **“Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”** Anayasa'nın 56.maddesinin göre de; **“ Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.”** Anayasa, her yurttaşa ve devlete çevreyi korumayı bir ödev olarak yüklemiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2. maddesi yaşam hakkını mutlak ve vazgeçilemez temel insan haklarının başında saymaktadır. Çünkü yaşam hakkı, diğer temel hak ve özgürlüklere sahip olmanın ön koşulu olup, diğer hakların sözü konusu olabilmesi, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının gereği gibi sağlanmasına bağlıdır. Çevre hakkı ile yaşam hakkı bu nedenle anlamlı bir bütün oluşturmaktadır. Çevre hakkının ise bilgiye erişim, karar alma süreçlerine katılım ve adalete erişim şeklinde 3 temel unsuru olduğu genel kabul görmektedir.

Anayasası'nın 36.maddesine göre; **“Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz.”** Kaldı ki yaşam hakkı karşısında **“kazanılmış hak”** tan bahsedilemeyeceği gibi, olayımızda gelecek kuşakların hakları da söz konusudur.

1982 Anayasası'nın 56. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında *"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir."* hükmü yer almaktadır.

Anayasa'nın 56. maddesinin gerekçesinde, vatandaşın korunmuş çevre şartlarında, beden ve ruh sağlığı içinde yaşamını sürdürmesini sağlamanın Devletin ödevi olduğu, Devletin hem kirlenmenin önlenmesi, hem de tabii çevrenin korunması ve geliştirilmesi için gereken tedbirleri alması gerektiği belirtilmiştir.

Çevre Hakkı, Anayasanın 56.maddesinde "herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir". Anayasanın ifadesiyle sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının sahibi herkeştir. Çevre Kanununu da bu hususta Anayasa ile uyum içinde olup çevreyi bütün vatandaşların ortak varlığı olarak değerlendirmektedir.

Bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi; kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi; ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak belirli hukuksal ve teknik esaslara göre düzenlenmek amacıyla 9.8.1983 tarihinde kabul edilen 2872 sayılı Çevre Kanunu, 11.8.1983 günlü, 18132 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

2872 sayılı Yasa'nın 2. maddesinde, sürdürülebilir çevre "*Gelecek kuşakların ihtiyaç duyacağı kaynakların varlığını ve kalitesini tehlikeye atmadan, hem bugünün hem de gelecek kuşakların çevresini oluşturan tüm çevresel değerlerin her alanda (sosyal, ekonomik, fiziki vb.) ıslahı, korunması ve geliştirilmesi sürecini ifade eder*"; sürdürülebilir kalkınma ise "*Bugünkü ve gelecek kuşakların, sağlıklı bir çevrede yaşamasını güvence altına alan çevresel, ekonomik ve sosyal hedefler arasında denge kurulması esasına dayalı kalkınma ve gelişmeyi ifade eder*" şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin içeriği itibarıyla hem bugün hem de gelecek kuşakların çevresini oluşturan tüm çevresel değerlerin her alanda ıslahı, korunması ve geliştirilmesi ile sağlıklı bir çevrede yaşamasını güvence altına aldığı açıktır.

AİHM içtihatlarında çevre hakkı, AİHS'nin yaşam hakkı, özel yaşam ve aile yaşamına saygı hakkı ve mülkiyet hakkı kapsamında diğer haklar aracılığıyla koruma altına alınmaktadır. AİHM'nin 12.07.2005 tarih, 36220/97 başvuru nolu Okyay ve diğerleri/ Türkiye davasında; başvuru sahiplerinin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına ilişkin idare mahkemelerinde aldıkları kararların idari makamlar tarafından uygulanmadığından AİHS'nin 6.maddesi gereğince adil yargılanmak hakkının ihlaline hükmetmiştir. AİHM, idarenin, mahkeme kararlarına uymayarak söz konusu termik santralin faaliyetine devam etmesine karar vermesini "*iç hukuka göre açıkça hukuka aykırılık ve yargı kararlarına karşı hile yapmakla aynı şeydir*" şeklinde ifade etmiş ve bu durumun yasal kesinlik ilkesi ve hukukun üstünlüğü üzerine kurulmuş hukuk devleti ilkesini ters yönde etkilediğini belirtmiştir. (73.paragraf) (Taşkın ve diğerleri v. Türkiye-10.11.2004, Başvuru No: 46117/99)

AİHM, 9 Aralık 1994'te karara bağladığı **LOPEZ OSTRÁ/İSPANYA** davasında başvuru sahibinin evinin yakınında bulunan bir atık su arıtma tesisinin neden olduğu kirliliğin olumsuz etkilerini ele almış ve Lorca Kasabası'nın ekonomik yararları (yani bir atık arıtma tesisinin yapılmış olması) ile somut olayda, başvuru sahibinin özel ve aile yaşama saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin kurulmasında devletin başarılı olamadığı sonucuna varmıştır. Mahkeme, uyuşmazlığın özünü öncelikle konuta saygı hakkı ile çevre kirliliği arasındaki ilişkiler bağlamında ele almıştır. Bu incelemeyi yaparken, devletin pozitif yükümlülüğünün gerekleri üzerinde durmuş ve sözleşmenin 8.maddesinde düzenlenen "**Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı**"nın ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Çevre hakkı ile ilgili bu ilk AİHM kararı dışında, çevre koruma alanında "yönlendirici kararlar" olarak nitelenen kararlar arasında yer alan **ÖNERYILDIZ&TÜRKİYE** ve **TAŞKIN&TÜRKİYE** kararları da benzer içerikler taşımaktadır. Öneriyıldız kararında devletin pozitif yükümlülüğünün altı çizilerek Avrupa Konseyi'nin bu tür faaliyetlerin olduğu yerlerde, halkın net ve tam bilgiye ulaşmasının temel bir insan hakkı olarak gören yaklaşımına vurgu yapılmıştır.

### **C-Başvuru sahibinin güncel ve kişisel bir temel hakkının doğrudan zedelendiği iddiasının açıklanması:**

Çevre, salt vatandaşların değil tüm insanların ortak varlığıdır. Yaşama hakkı tüm insan haklarının maddi temelini oluşturması bakımından vazgeçilmezdir. Çevre hakkı yaşama hakkının bir türevidir. Çevre Kanununun 3.maddesine göre, "çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi gerçek ve tüzel kişilerle vatandaşların görevi olup, bunlar bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdür." Çevre Kanununun 30.maddesi ile çevre hakkının hem sahibi hem yükümlüsü olan kişiye sorumlu vatandaşlık bilinci gereğince çevreyi kirleten bozan faaliyetleri öğrenmesi haline bu faaliyetlerin durdurulmasını isteme hakkı tanınmaktadır. Anayasanın 5.maddesi uyarınca Devlet kişinin temel hak ve hürriyetlerini sınırlayan engelleri kaldırma görevi, maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları sağlamak yükümlülüğü altındadır. Anayasanın 56.maddesi herkesin ileri sürebileceği talep edebileceği

subjektif bir kamu hakkı bahşetmekte, bunun yanında devlete bir yükümlülük getirmektedir. Bu yasal düzenlemeler çerçevesinde, Başvuruda bulunan Mimarlar Odası Ankara Şubesi Başkanı Tezcan Karakuş Candan'ın Ankara'da yaşaya bir yurttaş olarak çevre hakkı doğrudan zedelendiği gibi AOÇ planlarının iptali için dava açan kurumlardan birinin başkanı olarak da adil yargılanma hakkının da zedelendiği tartışmasıdır.

### **III-BAŞVURU YOLLARININ TÜKETİLDİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER**

#### **A- Başvuru yollarının tüketilmesine ilişkin aşamalar:**

Yargı kararlarının uygulanmaması konusu Danıştay'da yapılan 2001 yılı İdari yargı sempozyumunda Cüneyt Ozansoy'un da belirttiği gibi "idare ile yargı kararları arasındaki bir uzlaşmazlık değildir yalnızca; gerçekte Türkiye idaresi ile 'hukuk' arasındaki bir uzlaşmazlık ve gerilimdir" (Cüneyt OZANSOY, İdari yargı kararlarının uygulanmaması ve idare gerçeği, idari yargı sempozyumu,2001) bu nedenle de yargı kararlarının uygulanmasının salt şekli bir anlam içermemekte hukuk devleti ve hukuka bağlı idarenin anlamını ve yargı kararlarının idare açısından bağlayıcılığının anlamını da yeniden tanımlamaktır. Çünkü, "Uyuşmazlıkları çözmek görevini aynı zamanda bir yetki olarak benimsemiş olan devlet, bu uyuşmazlıkların çözümü sonucunda verilen kararları uygulamak görevini de birlikte yüklenmiş demektir.(...) İdare her türü yargı kararının uygulanmasından sorumludur. Bu görev ve sorumluluk yargı kararının idareye karşı verilmiş olduğu hallerde de devam eder." (Yıldırım ULER, idari yargıda iptal kararlarının sonuçları, AÜHF Yayınları No:281, Sevinç Matbaası, 1970, S.80-81.) Bu halde idarenin yargı kararını uygulama ödev ve yükümlülüğü altında olması kendi koyduğu kurallara uyma yükümlülüğü altına giren devletin, her tür işlem ve eylemini yargı denetimi altında olan idare açısından yargısal denetimin ve özellikle de iptal davalarının amaçları açısından çok önemlidir. Bu aynı zamanda Anayasa'da da düzenlenmiş bir normdur. Anayasanın 138. Maddesinde ve İYUK 28 yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda oldukları ve mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremeyecekleri, yerine getirilmesini geciktiremeyecekleri hükme bağlanmıştır.

Düzenleyici işlemin iptalinde de söz konusu işlem hiç yapılmamış gibi tüm etki ve sonuçlarıyla ortadan kalkarken bu işlemin yaratmış olduğu etkilerin de ortadan kaldırılması kural olarak kabul edilir. İdarenin bunun dışında yargı kararını bir işlem veya eylemi yargı kararının uygulanmaması anlamına gelir. Bu uygulamama ya yargı kararının gereğini yerine getirmeme şeklinde ortaya çıkarken çoğu zaman da yargı kararının sonuçlarını bertaraf edecek yeni bir idari işlem tesis etme şeklinde görülür. İşte kuvvetler ayrılığının ve idarenin yargısal denetiminin bir sonucu olarak yürütme yargıya karşı değil onunla biraradavarolma şartlarını aramak yerine, onun kararlarını ve denetlenmesinin yollarını bertaraf etmeye yönelik çabaya girmesi de gerek Anayasa'ya gerek hukuk devleti ilkesine aykırı olur. **Bu nedenle "yargı kararlarının uygulanması, bir formalitenin yerine getirilmesi demek değildir.** Bu tür uygulamalar, yargı kararını anlamsız kılmaya, onu yok saymaya yöneliktir. Şekil olarak ortada bir işlem mevcut olmakla birlikte, bu işlem aslında 'hiç uygulamama'nın değişik bir görüntüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kararın biçimsel uygulanması, hukuka aykırılığının saptanması nedeniyle iptal edilen işlemin yürürlüğünü sağlayacak bir yöntem olarak kullanılmaktadır." (Evren ALTAY, İdari Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Doğan Uyuşmazlıklar, s.187, Turhan Kitabevi, 2004/Ankara)

**Anayasa Mahkemesi'nin 02.04.2014 tarih, 2014/3986 sayılı kararında "her ne kadar kanunda yargı kararının yerine getirilmesine ilişkin sürenin otuz günü geçemeyeceği belirtilmiş ise de bu sürenin azami bir süreye işaret ettiği anlaşılmaktadır. Hukuk devletinde yargı kararının uygulanması, yalnızca şeklen bir yerine getirmeyi değil, objektif koşullar altında, olabilecek en kısa süre içinde, tespit edilen hukuka aykırılığın giderilmesini gerektirir."**Bu konuda verilen yürütmeyi durdurma kararının, işlemin uygulanması halinde

telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleştiği tespitine dayandığı ve yürütmesinin durdurulmasına karar verilen işlemin doğurduğu olumsuz etkinin idarece giderilmesi zorunluluğu da dikkate alındığında, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Başbakanlık tarafından bu yükümlülüğün yerine getirilmediği anlaşılmaktadır. Her ne kadar kararı uygulayın talepli davacılarca idarelere başvuru yapılmış ve II. Bölümde de belirtildiği üzere kararın gereği iş ve işlemlerin yapılacağı bildirilmiş ise de idarelerin başındaki kamu görevlilerince tam tersi açıklamalar yapılmıştır.

Başbakan “Atatürk Orman Çiftliğindeki Başbakanlık İnşaatının durdurulması kararıyla ilgili olarak hukuksuz olarak yaptığımız hiçbir şey yok. Güçleri yetiyorsa yıksınlar. Yürütmeyi durdurdular, bu binayı durduramayacaklar. Açılışını da yapacağım, içine de girip oturacağım” şeklinde basına beyanat vermiştir. ( <http://siyaset.milliyet.com.tr/-gucleri-yeti-yorsa-yiksınlar-/siyaset/detay/1847040/default.htm> ‘Güçleri yetiyorsa yıksınlar’ - 05.03.2014)

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı; “Bu kadar yatırımın yarım kalması düşünülemez. Yeni Büyükşehir Belediye Meclisinden gerekiyorsa yeni bir karar geçiririz. Gerekiyorsa başbakanımız yeni bir kanun çıkarır. Ne Başbakanlığın ne Ankapark’ın bu kadar yatırımdan sonra geri dönüşü mümkün değildir. Başladığımız işi bitireceğiz, burada kamu yararı esastır. Hem odalar hem de başta Çankaya Belediyesi olmak üzere CHP’li belediyeler istedikleri kadar bağırıp çağırınsınlar buralar Allah’ın izniyle ya bitecek ya bitecek” şeklinde basına beyanat vermiştir. Mahkeme kararını uygulaması gereken idarelerin en üst mercilerinin kararın uygulanmayacağına yönelik açık ikrarları bulunmaktadır. (<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=26056890> Ankapark’a şok iptal- 24.03.2014)

**B- Başvuru yollarının tüketildiği veya başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarih:**

- 1- KARARI VEREN MAHKEME/MERCİİ/ MAKAM : Ankara 5. İdare Mahkemesi
- 2- KARARIN TARİHİ VE SAYISI: 10.02.2014 2011/879E. (yürütmeyi durdurma kararı)
- 3- TEBLİĞ VEYA ÖĞRENME TARİHİ: 24.03.2014

#### **IV-DİĞER BİLGİLER :**

- A- Başvurucuların Anayasa Mahkemesi önünde devam eden bir başka başvurusu yoktur.
- B- Başvurucuların kamuya açık belgelerde kimliklerinin gizli tutulması talebi yoktur.

#### **V-SONUÇ TALEPLERİ:**

##### **1- Başvurunun KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

2- Başvurucuların Atatürk’ün hazineye üzerindeki bütün zirai işletmeler, donanımları birlikte bir zirai üretim birimi olarak korunması ve işlerliğinin devamı çevrenin güzelleştirilmesi, halka gezecek-eğlenecek ve dinlenecek sağlıklı yerler sağlanması, halka nefis ve katıksız gıda maddeleri üretilmesi ve temini amacı ve şartıyla bağışladığı AOÇ arazilerinin tamamını kapsayan imar planlarının yürütmesinin durdurulmasına karar veren Ankara 5. İdare Mahkemesinin 2011/879 E. sayılı dosyası üzerinden verdiği yürütmenin durdurulması kararının uygulanmaması nedeni ile Anayasa’nın 17 ve 56 maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı, çevre hakkı ve adil yargılanma hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNİN TESPİTİNE,**

3- Yargılama giderlerinin Maliye Hazinesi üzerine bırakılmasına,



4- Kararın birer örneğinin Anayasa'nın 138, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. Maddesi gereği uygulanması için Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ile Başbakanlığa gönderilmesine,

Bu başvuru formunda vermiş olduğumuz bilgilerin doğru olduğunu; formda belirtilen bilgilerde, adreslerde veya başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde Mahkemeye bildireceğimi beyan ederiz. Saygılarımızla.**29.04.2014**

Tezcan Candan Karakuş

**Ekleri** :

Başvuru harcının ödendiğine dair belge

Ankara 5.İdare Mahkemesi'nin yürütmesinin durdurulması kararı

Basın haberleri

Ankara I nolu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 03.04.2014 tarih ve 1409 karar nolu kararı